

Zárójelentés az „Adalékok az Árpád-kori művészet történetéhez I. című (OTKA/NKFIH PD 112126. sz.) három év terjedelmű kutatási program keretében végzett munkákról.

Eger, középkori székesegyház és az Eger környéki romanika emlékei

A kutatási program alatt folytatódott a középkori egri székesegyház kőfaragványainak, díszítőfaragványainak, valamint festett töredékeinek felmérése, dokumentálása és katalógizálása (Eger, DIV kiállításai és múzeumi raktárak). Az Árpád-kori székesegyház ma ismert kőfaragván-töredékei tekintetében ez a feldolgozás teljesnek mondható. A darabok jelentős részéről manuális felmérési rajzok, továbbá a 2015-ig kiállításban és a régi raktári rendben őrzött faragványokról részletes fotódokumentáció és műtárgyfelvételek készültek. Az Árpád-kori székesegyház építéstörténete szerencsés módon gazdagodott a déli várfalból kibontott, a székesegyház 12–13. század fordulójára helyezhető megújításhoz köthető kora gótikus féloszlop-fejezetek (valamint a várfalban megfigyelt számos további építészeti töredék (bordák, párkányok) feldolgozásával.

A feldolgozás során kiemelt figyelmet kapott az egri középkori székesegyház azóta elpusztult, csupán archív dokumentumokban és középkori kőfaragványokon tanulmányozható kifestéseinek, falképdíszének vizsgálata. Ezen belül különösen a jól megragadható volt a székesegyház késő 12. századra, 12–13. század fordulójára datálható festett dísz őrző csoportja. A környékbeli középkori templomok festett emlékének összegyűjtése, feldolgozása során az egykori püspöki birtok Nagytálya középkori templomának többretegű későközépkori falképdíszének, kifestésének töredékei voltak művészettörténetileg is jól körvonalazhatók, ezen belül stílusában, kvalitásaiban is figyelemre méltók az egykori plébániatemplom 1400-as évek elejére helyezhető figurális falképdíszének fragmentumai. A kutatás alapjául szolgáló disszertációban lévónél részletesebb feldolgozást kapott a román kori székesegyház 12. századra, illetve a 12–13. század fordulójára helyezhető, festett dísz őrző faragványcsoportja (falpillérfők, kapu, boltozati bordák). Ezek művészettörténeti összefüggéseiről tanulmány készült [Havasi K.: *Egy festett díszű román kori kapuzat és a középkori egri székesegyház kifestésének töredékei*, *Ars Hungarica* XLI. (2015), 222–254.]. Ezek mellett az in situ építészeti maradványokon további helyszíni, hitelesítő vizsgálatai zajlottak, amíg erre lehetőség volt. Ebben többek között az Árpád-kori székesegyház in situ lépcsőmaradványa, román kori szentély területe, valamint a hosszház nyugati részének tengelyében fekvő kitüntetett helyzetű, kváderfalazatú s egykor boltozott sírkamara volt érintett. Az „*in medio ecclesiae*” fekvő sírkamra az Árpád-kori székesegyház egyik meghatározó, reprezentatívabb (és a későbbi évszázadokban is megőrzött) temetkezésének eddig kevésbé vizsgált építészeti emléke. A kutatási program keretében került sor ezen sírkamra részletesebb épületrégészeti, történeti vizsgálatára és a rá vonatkozó dokumentumok és ismeretek áttekintésére [Havasi K.: „*Cuius corpus requiescit in ecclesia Agriensi*” *Archaeológiai Értesítő* Vol. 142. (2017), 129–166.].

Az Árpád-kori székesegyház és környezetének egykorú maradványairól (déli oldalkápolnák, rotunda, nyugati rész, és az északi oldalon állott Szent István kápolna) az eddigi felmérések, megfigyelések és az archív régészeti dokumentációk alapján részletes (1:50) összesítő alaprajz készült (Rácz Miklós közreműködésével), amely eddig alapvetően hiányzott a székesegyház kutatásából.

Azonban fontos megjegyezni, hogy a helyszíni kutatások – különösen az in situ épületmaradványokat érintők – sajnálatosan 2015. után már nem valósulhattak meg abban a mélységben és részletességgel, ahogyan azt az eredetileg terveztük, és ahogyan az ideális lett

volna. 2015/2016-ban nagyarányú turisztikai fejlesztések és ezeknek alárendelt személyi változásokkal is járó eröltetett ütemű ásatások indultak a vár területén. Ennek nyomán a korábban eredményes régészeti együttműködés és az közvetlen helyszíni munka érdemi lehetősége megszűnt. Ezek az újabb, a székesegyházat is érintő régészeti feltárások a korábbi másfél évtized kutatási eredményinek teljes figyelmen kívül hagyásával zajlottak. Eképp a középkori székesegyház megismerése tekintetében visszafordíthatatlan módon pótolhatatlan megfigyelési lehetőségek veszttek el, és általában az eddigi kutatók során megfogalmazott építéstörténeti kérdések [Havasi 2011., és összefoglalóan: Művészettörténeti Értesítő 2012, 157–172.] megválaszolásának érdemi lehetősége veszett el hosszú időre és visszafordíthatatlan módon. Hasonló a probléma a 2016-re szakmai konszenzus nélkül lebontásra került és kisebb térben szakmailag ad hoc módon újrarendezett Lapidarium kiállításával és a kőtár raktári állományának bolygatásával, költöztetésével, amelyek során a gyűjtemény és a rá vonatkozó tudás folyamatossága is sérült. A feldolgozást nem csak Egerben, hanem más helyszíneken általánosságban nehezítette, hogy a műemlékállomány alapvető archív dokumentumai és forrásait őrző Forster Központ Gyűjteményei és Könyvtára kényszerű bezárásuk miatt 2020-ig évekre hozzáférhetetlenné váltak a kutatás számára.

A muzeálisan az egri gyűjteményekhez is kötődő Eger környéki romanika emlékei közül, részletesebb feldolgozást kaptak a vélhetően a kácsi bencés apátságához tartozó román kori kőfaragványok [Havasi K.: *A kácsi bencés apátság román kori kőfaragványai*, Művészettörténeti Értesítő LXIV. (2015), 5–43.]. Noszvaj, Szomolya, Feldebrő, Váraszó, Bükk-szentmárton 12–13. századi kőfaragványainak felmérésével és a fragmentumokra és az egykori épületekre vonatkozó archív dokumentumok feldolgozásával, valamint helyszíni munkával bővült a kutatás.

Székesfehérvár

A székesfehérvári Szűz Mária-prépostsági templomhoz köthető magas minőségű, nagyrészt márványból faragott kőművesi töredékek (mellvédes szerkezetű rekesztő-architektúra és díszpadlók töredékei) elmélyültebb és részletesebb művészettörténeti vizsgálata folytatódott. Székesfehérváron a márványfaragványok revideált áttekintése során az egykori királyi bazilika 11. századi *opus sectile* díszpadlójának újabb, formai változatosságra valló részletei váltak ismertté. A székesfehérvári kutatások eredményeiről előzetes publikáció született [Havasi K.: *Bevezető a székesfehérvári „királyi bazilika” 11. századi márványfaragványainak anyagvizsgálatához*. In: „Szeresd a magad kis mesterségét...” Archeometriai, régészeti és művészettörténeti tanulmányok Tóth Mária tiszteletére. Szerk.: Bajnóczi B. et al. Budapest 2016, 91–108.] A fentiek a 11. századi székesfehérvári faragványokról írtakkal együtt a Székesfehérvárra tervezett a Szűz Mária prépostság történetét bemutató bazilikatörténeti kiállítás (kurátor: Dr. Biczó Piroska) tudományos forgatókönyvébe is beépültek.

Pécs

A pécsi román kori emlékmű a kiindulásként szolgáló doktori dolgozatban, mint az egri késő 12. századi, 1200 körüli emlékmű egyik párhuzama, lehetséges előzménye, valamint formai-típusológiai részben stiláris) előfutára szerepelt. Pécsen a középkori székesegyház 12. századi faragvány együtteseiben belül a Szent Kereszt-oltár és az altemplomi lejáratok környezetéhez utalható, apostolalakokkal díszített, ornamentális, vakfülkesorral tagolt – leginkább valamiféle rekesztő részeként értelmezhető – szerkezet töredékeinek, valamint az altemplomi lejáratoknak és különösen azok „keretarchitektúrájának” (építéstörténeti és művészettörténeti kontextus) vizsgálata folytatódott. Emellett a román kori székesegyház 12. századi márványfaragványainak művészettörténeti és építéstörténeti kontextusára vonatkozó vizsgálatok zajlottak (nyugati kapu, vésett díszű ornamentális és figurális töredékek). A kapuzatokkal összefüggő kérdésekről egyelőre kéziratos tanulmány készült

[Jegyzetek a pécsi székesegyház román kori kapuzatairól, várható megjelenés: Művészettörténeti Értesítő 2020/2021.] Emellett a pécsi román kori faragványokkal foglalkozó vizsgálatok remélhetőleg megjelennek a Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa (GWZO) szervezésében készülő *Geschichte der Kunst in Ostmitteleuropa*, Deutscher Kunstverlag. Bd. 1. 1000-1300. kézikönyv „Román kori szobrászatról” készülő fejezetében és katalógustételeiben. A korábban megkezdett pécsi levéltári kutatások folytatása nyomán a Dómkőtarban őrzött faragványok 19–20. század eleji kutatás- és gyűjteménytörténeti képe vált árnyaltabbá, ezek közreadása a közeljövő feladata.

A fenti, egri, pécsi és székesfehérvári munkák eredményei továbbá megjelentek a középkori magyarországi művészetről külföldiek számára készült átfogó kötet román kori szobrászatról szóló fejezetében [Havasi K.: *Romanesque Sculpture in Medieval Hungary*. In: Barral i Altet, X. et al. (szerk.): *The Art of Medieval Hungary*. Roma 2018, 145-163. és a csatlakozó katalógustételekben uo. 367–373. és 359–366.]

További helyszínek: Zalavár, Pécsvárad, Csoltmonostor, Kutaspusztza

A már említett, részletesebben feldolgozott korai székesfehérvári emlékek mellett a 11. századi előzmények tekintetében az egykori zalavári és a pécsváradai bencés apátsági templomhoz köthető magas kvalitású, nagyrészt márványból faragott kisépítészeti töredékek (mellvédes szerkezetű rekesztőarchitektúrák és díszpadlók fragmentumai) vizsgálata folyt. A rajzi felmérések és a belső összefüggéseket érintő analízis mellett szerkezeti (formai-típológiai), stílári (részben a székesfehérvári „körhöz” is kapcsolódó kérdések körüljárására fókuszáltak a vizsgálatok. Azonban ezen a téren (is) még számos további teendő lenne.

A program utolsó évében Kutaspusztza (Székkutas) elpusztult Árpád-kori templomának régészeti kutatások által felszínre hozott csekély számú, de annál érdekesebb 12. századi töredékének vizsgálata kezdődött el. A töredékből Tóth Melinda rekonstruálta az elenyészett egyház hajdani faragott díszét (B. Nagy K.–Tóth M.: *Kutaspusztza Árpád-kori templomának díszítése*. In: *A középkori Dél-Alföld és Szer.* Szeged 2000, 241–256.). Ugyanő hívta fel a figyelmet Kutaspusztza egykori székesfehérvári királyi bazilika 11. századi *opus sectile* maradványaihoz és a zalavári bencés apátság vésett díszű faragványaihoz is kötődő díszpadló-töredékeire. Csoltmonostoron az épület régészeti kutatása során (Juhász I.: *A Csolt nemzetség monostora*. In: *A középkori Dél-Alföld...* 2000, 281–303.) feltárt fehér- és vörösmárvány építészeti töredék, vésett díszű fejezetek (kisépítészeti alkotásokkal, részben talán szintén szentélyrekesztővel, oltárral összefüggő 12. és kora 13. századi márványfaragványok revideált feldolgozása zajlott. Kutaspusztza és Csoltmonostor töredékeiről a felmérések mellett a feldolgozás részeként részletes katalógustételek is készültek. Remények szerint művészettörténeti feldolgozásuk folytatódik.

Felmérés, műtárgyfotó

A kutatási programban érintett fenti emlékcsoportokról részletes és magas, közlésre alkalmas színvonalú műtárgyfelvetelek készültek Mudrák Attila munkájának köszönhetően. Továbbá külsős résztvevők bevonásával és a szerző által Egerben, Pécsen, Székesfehérváron Kutaspusztán, Csoltmonostoron, Zalaváron és Pécsváradon számos kőfaragvány manuális rajzi felmérése készült el.

Anyagvizsgálatok

A kutatási program keretében az MTA CSFK Földtani és Geokémiai Intézetével együttműködésben (Dr. Bajnóczi Bernadett vezetésével, Tóth Mária és munkatársaik közreműködésével) megkezdődött, illetve folytatódott a témában érintett középkori emlékek építőköveinek, díszítőfaragványainak és festéssel díszített töredékeinek anyagmeghatározása. Az anyagminták archeometriai feldolgozásának célja az Árpád-kori művészetben használt

építőkövek és díszítőfaragványok provenienciájának pontosabb meghatározása, valamint bányahelyeik lokalizálása. A kutatási programban érintett helyszíneken és műtárgyállományon – ott ahol ezt a faragvány állapota lehetővé tette – mintavételre és részletes archeometriai módszerekkel történő műszeres vizsgálatokra került sor. Ahol ez a faragvány állapota miatt nem volt lehetséges, ott kizárólag helyszíni (roncsolás mentes) analízisre került sor a geológus, geokémikus kollégák közreműködésével. A mintavételekről részletes írásos és képi dokumentáció készült, a laborvizsgálatokról pedig mintaként alapos kiértékelés, emlékcsoportonként pedig összefoglaló, összehasonlító elemzés készült, melyeket a CSFK munkatársai jelentések formájában készítettek el és adtak le az (MTA) BTK Művészettörténeti Intézete/vezető kutató részére. Az anyagvizsgálati eredmények kiértékelése, elemzése és összegzése folyamatban van, a tervek szerint többszerzős, interdiszciplináris tanulmány keretében is sor kerülne a közzétételükre.

A kutatási program keretében a középkori egri székesegyház, valamint az Eger környéki középkori templomok faragványtöredékeinek továbbá a székesfehérvári Szűz Mária-prépostsági templom („királyi bazilika”) 11–12. századi (főként márvány) faragványainak és az ezekkel is összefüggő átfaragott római kori kövek (Székesfehérvár, Szent István Király Múzeum; Szépművészeti Múzeum – MNG Kőtára, MNM) archeometriai vizsgálatára került sor. Ezen anyagok eredetük tisztázása céljából összevetésre kerültek a helybeli római kori – a fehérvári bazilika építésénél a 11. században építőanyagként és spolium-ként márványfaragványok, gránit oszloptörzsek anyagával. Továbbá a Dunántúl más, részben szintén római eredetű márványfaragványainak (Ják, Szentkirály, Savaria, Zalavár) anyagával is. Ezek mellett sor került a somogyvári bencés apátság, és pécsi székesegyház, valamint a diósgyőri Madonna és az egri reneszánsz emlékek egy-egy (Szépművészeti Múzeum – MNG Kőtárában őrzött) fragmentumának anyagvizsgálatára. Pécsen a székesegyházból fennmaradt márványfaragványok és inkrusztált munkák (Pécs, Dómmúzeum), Pécsvaradon a Madonna dombormű egy töredékének, valamint a törpepillérek töredékeinek vizsgálatára került sor (részben helyszínen, roncsolásmentesen, részben kis felületű mintavétellel). Zalaváron a figurális és ornamentális márványfaragványok, padlótöredékek márványanyagának, valamint az egykori berakásos dísz jellegének, összetételének meghatározása céljából történt mintavétel. Szombathelyen Savaria egykori császári aulájához utalható inkrusztált márvány falburkolat-töredékek egyes (Járdányi Paulovics Romkert anyagából, Savaria Múzeum raktáraiban) darabkáit vizsgáltuk. Itt a cél elsősorban a Dunántúlról ismert és Árpád-kori fehér márvány faragványok anyagához összehasonlító minták gyűjtése, s az Árpád-kori „spolium-gyanús” esetekkel történő összehasonlítás lehetősége volt. A jáki bencés apátság nyugati kapujának fehér márványból faragott timpanonjának, és talán másodlagos felhasználású fehér márvány kváderének esetében a pontos anyag meghatározáson túl a kérdés szintén a helyi római kori anyaghoz való viszonyra, továbbá a közeli szentkirályi timpanon (Szépművészeti Múzeum-MNG) és távolabbi Dunántúli fehér márványfaragványok bányahelyével, provenienciájával való kapcsolat feltárására irányult.

Végezetül két dél-alföldi emlék anyagvizsgálata zajlott a töredékeik felmérésével és művészettörténeti feldolgozásával párhuzamosan. A Hódmezővásárhely melletti Székkutas – Kutaspuszta elpusztult templomának 12. századi tegula és márványelemekből álló díszpadlójának darabjait, valamint Csoltmonostor vörös és fehér márványból készült kisépítészeti faragványainak vizsgálatára került sor. Elsősorban azt a kérdést körüljárva, hogy márványanyagaik miként viszonyulnak más, dél-alföldi, illetve dél-erdélyi lelőhelyekhez, emlékekhez (Pl. Kutaspuszta/Hódmezővásárhely és a Maros-menti monostorok márványanyagához), A vörös színű márványok esetében a gerecsei lelőhelyhez való viszony is kérdéses.

Az anyagvizsgálatokban érintett műtárgyak részletes jegyzéke:

I. Eger, középkori székesegyház

1. A 12–13. század fordulóján készült kisarchitektúra és díszpadló, valamint a reneszánsz faragványok „márványainak” vizsgálata (kiegészítő minták a korábbi vizsgálatokhoz, részben az újabb leletek nyomán)
2. Árpád-kori és (késő) gótikus székesegyház(ak) építkezéseihez (díszítőfaragványok, kváderek) használt különféle tufák és homokkövek analízise:
3. Az Árpád-kori és későbbi középkori festett faragványok vizsgálata. Falképrészletet őrző kváderek, festett román kori kapu és környezetének töredékei, az 1200 körüli boltozati bordák kifestése (mindezek egymáshoz való viszonya).
4. A sírköveken mutatkozó festés és pasztamaradványok, későközépkori faragványokon látható kifestésnyomok (Árpád-kori kereszties sírkövek, „Ráchel és fia Henrik” sírköve, kácsi bencés apátság sírköve; vörösmárvány sírkövek: „Nagyluccsei-tumba”; vésett díszű, puttófejes, feliratos reneszánsz sírkő)

II. Székesfehérvár, Szűz Mária-prépostsági templom

1. 11. századi díszpadló töredékei (szürke, fehér „márványok” és tegulák) és 11. századi kisépítészeti töredékek (mellvédlapok, oszloplábazat, profilált töredékek) anyagmeghatározása.
2. 1100 körüli, kora 12. századi sárkánypár küzdelmét ábrázoló, kisépítészeti alkotásból származó kőlap.
3. Dignius Secundianus-sírkő a székesfehérvári királyi bazilikából. (Római kőtár)

III. Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Kőtár

1. Székesfehérvári mellvédlaptöredék, 11. század (SZIKM letét)
2. Somogyvár, indás-állatalakos fríztöredék (MNG, ltsz. 53.582)
3. Pécs, „Jacob” alakjával díszített vésett, inkrusztált lap (MNG ltsz. 55.975) és apokaliptikus aggastyánt ábrázoló domborműtöredék (MNG ltsz. 55.977) - kizárólag helyszíni vizsgálat (mintavétel nélkül).
4. Eger, vésett díszű, puttófejes, feliratos reneszánsz töredék, 1500 körül (kölc. DIV)
5. „Diósgyőri Madonna” (MNG ltsz. 55.981.)

III. Pécsvárad, bencés apátság

1. Madonna dombormű töredékei, 1100 körül (Pannonia regia 1994, Kat. 28.), Kiállítás
2. Törpepillértörzs töredéke (11. század, Paradisum plantavit 2001, 411-412.o., Kat. V-5.) helyette vett minta: Kápolna, Középpillér, DNy-i oszloptörzs
3. Kisebb törpepillér-töredék, Kőtár, XII/2, 1119
4. Rozettás díszítésű töredék, 11. század (Pannonia regia 1994, Kat. I-29.), Kőtár

IV. Pécs, Dómkőtár

1. Inkrusztált díszű töredék, 12. század utolsó harmada (Szőnyi 1906, 419-420.)
2. Székesegyház Ny-i kapu, bal oldali béllet, alulról második réteggő (átfaragott római)
3. Székesegyház Ny-i kapu, bal oldali lábazati zóna külső réteggő
4. Székesegyház Ny-i kapu, jobb oldali béllet, alulról második réteggő
5. Székesegyház Ny-i kapu, jobb oldali alsó bélletréteg, belső réteggő
6. Székesegyház, Ny-i kapu töredéke, Raktár
7. Párkánytöredék, Ny-i kapu köre?, Raktár

V. Szombathely, Savaria Múzeum és Ják

1. Az egykori császári aula márvány falburkolatainak töredékei (vizsgálati darabok kiválasztása helyszíni megtekintés nyomán).
2. Ják, bencés apátsági templom északi fala, építőanyagként felhasznált fehérmárvány-tömb (in situ)
3. Ják, kőtár, a nyugati kapu egykori fehérmárvány timpanonjának töredékei

VI. Zalavári 11. századi márványfaragványok anyagvizsgálata

1. Körfonatdíszes kölemez nyúlra lecsapó sas ábrázolásával. 11. század. TÓTH S. 1990, 165. Kat. C.
2. Rozettadíszes töredék Zalavárról. TÓTH S. 1990, 162. o., Kat. 10. Ltsz. 2011.4.10.1.
3. János evangélista szimbólumával díszített oltárlaptöredék. 11. század. TÓTH S. 1990, 164-165. o., Kat. B.
4. Másodlagos felhasználás nyomait (fűrészelés) őrző római kori oszloptörzs-töredék Zalavár-Récéskútról. TÓTH S. 1990, 162. o., Kat. 8.
5. Kőlap töredék. TÓTH S. 1990, Kat. 21. Ltsz. 2011.4.2.13.
6. Kőlap töredék körfonattal és palmettával. Ltsz. 2011.4.2.12.
7. 2017.03.29.7. – Körfonatdíszes töredékek griff- és madárábrázolással. TÓTH S. 1990. 164.o., Kat. 23. Ltsz. 2011.4.2.15.
8. 2017.03.29.8. – Palmettadíszes padlólap-töredék. 11. század. TÓTH S. 1990., 164. o., Kat. 25., Ltsz. 2011.4.2.17.
9. 2017.03.29.9. – Körfonatos, indadíszes töredék. 11. század? TÓTH S. 1990., 163. o., Kat. 19., Ltsz. 2011.4.2.11.
10. Feliratos töredék. TÓTH S. 1990., Kat. 17a, Ltsz. 2011.4.2.9.
11. Körfonatdíszes töredékek griff- és madárábrázolással. TÓTH S. 1990. 164.o., Kat. 22.
12. Zalavár: Oroszlánalakkal díszített padlólap-töredék. 11. század. TÓTH S. 1990, 165. o. Kat. E. MNM ltsz. 56.28.1. A.
13. Zalavár: Szalagfonatos töredék. 11. század. TÓTH S. 1990. 165. o., Kat. D.; MNM ltsz. 53.69.22.
14. Zalavár 11. században felirattal díszített, „küszöbként” felhasznált Karoling-kori fonatdíszes faragvány (gernda/szárkő), TÓTH S. 1990, 164. o., Kat. 24.
15. Leveles-állatalakos díszű márványfaragvány töredéke Kőszárhegyről, MNM ltsz. 91.64. B.

VII. Székkutas – Kutaspusztá egykori Árpád-kori templom díszítőfaragványainak töredékei. Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum

1. Oroszlánalakos padlólap töredéke, ltsz. 99.1.1.
2. Szürkés erezetű fehérmárvány laptöredék, ltsz. 99.1.4.
3. Amorf márványtöredék, ltsz. 99.1.5
4. Rombusz alakú fehérmárvány lap, ltsz. 99.1.11.
5. Szürkésfehér márvány laptöredék, ltsz. 99.1.7.
6. Zöldes színű töredék, ltsz. 99.1.27.
7. Kisméretű, sötétszürke pala laptöredék, ltsz. 99.1.27.
8. Kisméretű, világosszürke laptöredék, ltsz. 99.1.27.
9. Szürkésfehér márvány laptöredék, ltsz. 99.1.28.
10. Szürke erezetű fehérmárvány darab, ltsz. 99.1.28.
11. Fehér márványlap töredéke, ltsz. 99.1.28.
12. Nagyméretű téglá, ltsz. 99.1.14.
13. Háromszögletes padlótégla töredéke, ltsz. 99.1.21.
14. Négyzetes padlótégla, ltsz. 99.1.23.
15. Vörös színű építőkő töredéke, ltsz. 99.1.26.

VIII. Csoltmonostor, Árpád-kori márványfaragványok: mintavételi lista

Vésztő-Mágor, Körös-Maros Nemzeti Park, Wenckheim-pince kiállítása

1. Ívelődő fehér márvány tagozattöredék (oszloplábazat?), ltsz. 77.12.30.
2. Oszloplábazat vörösmárvány sarokgumójának töredéke, ltsz. 77.12.24.
3. Kisebb átmérőjű vörösmárvány oszloptörzs töredéke, ltsz. 77.12.94.
4. (Fejezethez tartozó) vörösmárvány vállpárkány töredéke, ltsz nélkül
5. Nagyméretű vörös márvány oszloptörzs-töredéke, ltsz. 77.12.167.
6. Fehér márvány oszloptörzs töredéke. ltsz. 81.1. 24. (vö: 11. minta)
7. Fehérmárvány lap töredéke, ltsz. 77.12.191.
8. Profilált fehér márvány-lap töredéke, ltsz. 77.12.28.
9. Profilált vörösmárvány-lap töredéke, ltsz. 77.12.53.
10. Vörösmárvány lap töredéke (csapolásnyommal), ltsz. 80.1.34.
11. Fehér márvány oszloptörzs töredéke ltsz. 77.12.84. (vö. 6. minta)
12. Asztragalossal díszített fejezettöredék, mészkő, ltsz. 77.12.31.
13. Mészkő oszloptörzs töredéke, ltsz. 77.12.75.
14. Vésett díszítésű fehérmárvány fejezet, ltsz. 77.12.3.

Tanulmányutak

A kutatás program keretében évenként egyszer a témához szorosan kapcsolódó külföldi kutatómunkára nyílt lehetőség. Háromszor egy hetet (2015., 2019., 2020) tölthettem el a Münchener Zentralinstitut für Kunstgeschichte Könyvtárában Fotótárában. Emellett rövidebb dél-németországi (Lambach [Au.]; Regensburg, Prüfening, Bad Abbach. Passau, Kastl, Reichenbach, Walderbach), speyeri és lundi, továbbá részben lengyelországi és sziléziai (Stzelno, Wrocław, Czerwinski) és dalmáciai (Nin, Zára, Trogir, Split) tanulmányutakra nyílt lehetőség a pályázat keretében.

Budapest, 2020. február 28.